

Nr 200.

Av herr Lindman m. fl., om beredande av rätt för aktiebolag att
erhålla bidrag från statens skogsodlingsanslag.

I statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, föreslås under Skogsväsendet, punkt 20, att riksdagen för budgetåret 1931—1932 ville under benämning statens skogsodlingsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 400.000 kronor. Motsvarande anslag har för nu innevarande budgetår — det första för vilket ett dylikt anvisats — upptagits till 600.000 kronor. Anledningen till att Kungl. Maj:t sålunda för instundande budgetår funnit sig böra föreslå en sänkning av berörda anslag med 200.000 kronor angives vara, att de för 1931 beräknade anslagsbeloppen, tillhoppa 600.000 kronor, näppeligen torde komma att tagas i anspråk i sin helhet. Det beräknas, att hälften av sagda belopp eller 300.000 kronor torde komma att kvarstå odisponerade vid ingången av 1932.

Det förefaller alltså, som skulle den verksamhet för kultiverandet av gamla kalmarker och vanvårdade skogsmarker, vilken statsmakterna genom skogsodlingsanslaget velat framdriva och uppmuntra, ej komma i gång i så snabbt tempo, som man velat hoppas. Flera förklaringsgrunder härtill kunna påvisas. Skogsägarna hava i många orter ännu icke kunnat erhålla kännedom om anslagets förefintlighet och villkoren för erhållande av delaktighet av detsamma. Den omfattning, i vilken anslaget kommer att tagas i anspråk, blir säkerligen även i väsentlig mån beroende av den propaganda, skogsvårdsstyrelserna kunna göra för saken. Dessa styrelser hava emellertid ännu knappast hunnit organisera verksamheten och på bred bas sprida kännedom om de förmåner, denna innebär för många jordägare.

Även om man sålunda äger rätt att hysa förhoppningar därom, att intresset för anslagets utnyttjande småningom skall växa, är det i visst hänseende synnerligen beklagligt, att de av statsmakterna anvisade medlen icke skola just under nu innevarande tid komma till full användning. Syftemålet med ifrågasvarande anslag har varit av dubbel natur. Dels samt kanske i första hand har man velat främja nationalekonomiska syften. Anslaget skulle till gagn för kommande tider befrämja skogsproduktionen i landet särskilt å sådana marker, beträffande vilka statsmakterna icke med hjälp av skogslagstiftningen kunnat arbeta fram en mer intensiv skogshushållning. Möjligheterna för den framtida folkförsörjningen skulle härigenom väsentligt förbättras. Samtidigt härmed har man emellertid genom anslaget velat vidga arbetsmöjligheterna

för landsbygdens befolkning även under innevarande depressionsperiod. Den kulturverksamhet, som skogsodlingsanslaget vill frammana och understödja, skapar stora arbetstillfällen och kan sålunda, om den kommer i gång i tilltänkt omfattning, i ej ringa grad bidra till arbetslöshetens bekämpande å landsbygden just nu. Den ledande tanken har sålunda varit att genom kulturarbeten till den framtida produktionens höjande skapa rikliga arbetstillfällen under den depression, som särskilt hårt trycker landsbygdens befolkning i nuvarande tid.

Det är därför synnerligen beklagligt, att verksamheten har svårt att komma i gång just under den tid, då den är mest behövlig. Man torde få hoppas, att skogsvårdsstyrelserna med all kraft skola bedriva propaganda för nu ifrågasvarande skogsvårdsverksamhets snara igångsättande. Det är emellertid knappast nog härmed. Det bör undersökas, huruvida icke även andra utvägar stå till buds. En dylik är, att man vidgar den skogsareal, beträffande vilken anslaget kan få användas. I Kungl. Maj:ts proposition nr 134 förlidet år, i vilken förslag om skogsodlingsanslagets beviljande framlades, uttalades, att jämväl bolag borde kunna bli delaktigt av detsamma. Detta var en logisk följd av de motiv av nationalekonomisk räckvidd, som lagts till grund för förslaget. "Huvudsyftet med anslaget var", enligt propositionen, "att skogsmark, rörande vilken det kan förväntas, att den i händelse bidrag ej lämnas, ej försättes i skogbärande skick, blir föremål för åtgärder i sådant hänseende, oavsett vem som är ägare till marken." Vidare framhölls i propositionen, att det måhända kunde förväntas, att åtskilliga av de större skogsbolagen skulle sätta sina skogsmarker i full produktion även utan bidrag av allmänna medel; det funnes emellertid ett mycket stort antal medelstora och smärre bolag, vilka ej vore i den ekonomiska situationen, att de kunde göra detta, utan härutinnan vore fullt jämförbara med enskilda personer. Någon gräns kunde emellertid ej uppdragas mellan bolag av dessa båda olika typer. Det borde därför ankomma på de bidragsbeviljande myndigheterna att pröva dels vilka bolag, som skäligen borde kunna få del av bidragen, samt dels den procentiska storleken av bolagens bidrag i jämförelse med enskilda jordägares. I annat sammanhang framhölls i propositionen, att det ur nationalekonomisk synpunkt vore av allra största vikt, att bidragen i första hand inriktades mot de mest produktiva av de nu vanhävdade skogsmarkerna, vilka i en framtid kunde beräknas giva den högsta valutan för de nedlagda kostnaderna. Med hänsyn till såväl nutida arbetslöshetshjälp som framtida folkförsörjning spelade det en mindre roll, i vems ägo dessa marker för ögonblicket befunde sig.

Riksdagen godkände emellertid icke propositionens förslag i berörda hänseende. Jordbruksutskottets i utlåtande nr 74 gjorda uttalande, "att i avvaktan på närmare erfarenhet rörande efterfrågan på bidrag från skogsodlingsanslaget understöd därifrån ej bör utgå till aktiebolag", vann i stället riksdagens bifall.

Visserligen är ett år en allt för kort tid, för att man av därunder kunna

erfarenheter skall vara berättigad att draga några allmängiltiga slutsatser. Så mycket torde man dock kunna sluta av vad som redan iakttagits, att statens skogsodlingsanslag med nu gällande fördelningsgrunder icke kommer att under den innevarande depressionsperioden bereda den lättnad i arbetslösheten å landsbygden, som avsetts. Skäl torde därför föreligga, att riksdagen till förnyad prövning upptar frågan om beredande av rätt för bolag att erhålla bidrag från anslaget.

Man lär kunna motse, att en sådan förändring skall medföra igångsättandet av betydande skogsvårdsarbeten särskilt i norra Sverige. Lågkonjunkturens tryck vilar nu mycket tungt över den svenska skogshanteringen. Den drabbar i lika mån enskilda jordägare och bolag. Nedanstående sammanställning över det sista prisfallet beträffande de på skogsbruket grundade industriernas viktigaste exportprodukter torde till fullo visa, huru hårt den nuvarande konjunkturen träffat just skogsbruket.

Pris per ton stark sulfitmassa
av normal kvalitet fob
ostkusthamn.

september 1929		c:a 210 kronor
december 1929		„ 200 „
april 1930		„ 185 „
augusti 1930		„ 160 „
december 1930		„ 150 „

En motsvarande sammanställning för stark sulfatmassa får följande utseende:

januari 1929		c:a 185 kronor
maj 1929		„ 175 „
september 1929		„ 175 „
december 1929		„ 170 „
april 1930		„ 150 „
augusti 1930		„ 120 „
december 1930		„ 100 „

Beträffande sågat virke har prisfallet, väsentligen orsakat av ryska dumpingsförsäljningar, varit lika ödeläggande. Förskjutningarna i de ryska priserna framgå av nedanstående sammanställning.

Ryska priser per standard cif. London eller Englands östkust.

Arkangelskvaror	1928	1929	1930 jan.	1930 maj	1931
3" × 9", 3:de sort. furu ...	£ 19.10/—	£ 17.15/—	£ 16.10/—	£ 15.15/—	£ 14.2/6
2 1/2" × 7", „ ...	£ 16.15/—	£ 15.10/—	£ 14.10/—	£ 13.15/—	£ 12.2/6
2 1/2" × 7", 4:de sort. furu	£ 15.5/—	£ 14.10/—	£ 14.—	£ 13.5/—	£ 11.2/6

Den svenska trävaruindustrien har, såsom framgår av nedanstående tablå över de försäljningspriser, den kunnat ernå, drabbats mycket hårt av denna konkurrens.

Priserna per standard fob. Härnösand.

	Början av år 1929	Oktober— Nov. 1929	Början av år 1930	Oktober— Nov. 1930
2 1/2" × 7" osort. vara, furu	£ 14.5/—	£ 13.5/—	£ 13.10/—	£ 12.10/—
2 1/2" × 7" „ gran	£ 12.15/—	£ 12.—	£ 12.5/—	£ 11.7/6
2 1/2" × 7" kvinta, furu och gran.....	£ 12.—	£ 11.—	£ 11.5/—	£ 9.5/—

Detta våldsamma prisfall, som träffat de mest betydande av de varor, vilka grunda sig på den svenska skogens produktion, har givetvis verkat i hög grad sänkande på vårt skogsbruks avkastningsförmåga. En följd härav har återigen blivit, att alla skogsägare, enskilda såväl som bolag, nödgats att noga väga alla utgifter samt inställa arbeten, som möjligtvis kunna uppskjutas till ekonomiskt lättare tider.

Emellertid torde man kunna emotse, att de större skogsägarna och särskilt då bolagen skola, om de erhålla hjälp genom bidrag från statens skogsodlingsanslag, söka att trots depressionen få sådana arbeten i gång, som berörda anslag avser att stödja. Särskilt kan detta förväntas bli förhållandet beträffande de norrländska bolagen. Bidrag från skogsodlingsanslaget får lämnas för skogsvårdsarbete av tre skilda typer, nämligen dels skogsodling å gammal kalmark, dels iståndsättandet av allt för hårt utglesnade och sedan gammalt vanhävdade skogsmarker, samt dels slutligen röjningar i s. k. stavagransbestånd. Skogsmarker av de båda först nämnda typerna finnas i relativt liten omfattning å bolagsjord. Däremot besitta bolagen stora arealer röjningsbehövande stavagranskogar i Norrland och i viss mån även i Dalarna. Ett medgivande för bolagen av rätt till delaktighet i skogsodlingsanslaget skulle sålunda av dem komma att användas huvudsakligen för röjningar i stavagransbestånd. Härav följer återigen, att bidragen från skogsodlingsanslaget skulle kunna åtminstone i någon mån ledas till Norrland, som eljest torde komma att få en mycket ringa anpart av berörda anslag. Detta får, åtminstone i nuvarande tid, anses vara en påtaglig fördel. Arbetslösheten inom Norrlands skogsbygder är nämligen genom näringslivets ensidiga inriktning till skogsbruket därstädes kanske mer kännbar än i andra orter med ett mer differentierat näringsliv.

I detta sammanhang förtjänar framhållas, att de belopp, som disponeras för röjningar i stavagranskogar, så gott som helt och hållet (säkerligen till minst 90 %) komma skogsarbetarna till godo. Vid skogsodlingar däremot torde i allmänhet cirka 30 % av kostnaden få användas för anskaffande av frö eller plantor samt transport härav samt av redskap. Arbetslösheten komma sålunda att vid kulturarbeten utgöra blott 70 % av totalkostnaden. Härav framgår, att stavagransröjningarna äro ett arbete, som är sällsamt väl lämpat att till-

gripa i arbetslöshetstider. För material och redskap kräves vid dem intet. Hela disponibla summan får utgå i arbetslöner.

Skulle, på sätt ovan föreslagits, bolagen medgivas rätt till bidrag från skogsodlingsanslaget, så torde effekten härav beträffande arbetslöshetens lindrande i Norrland bliva snabb. Bolagen besitta nämligen i sina skogsförvaltningar organ, som hastigt kunna utföra röjningsstämplingarna och jämväl i övrigt noga förbereda de företag, för vilka bidrag skola beviljas. Skogsvårdsstyrelsernas arbete med planläggning bleve härigenom ytterligt förenklat och kunde inskränkas till kontroll över att företagets planläggning och däröver utförda kalkyler vore riktiga och korrekta. Den del av anslaget, som eljest konsumerades för planläggning, nedginge härigenom väsentligt, och så gott som hela bidraget komme att utgå i form av löner åt skogsarbetarna.

Enligt vad ovan sagts torde man alltså kunna hysa goda förhoppningar därom, att medgivande av rätt för bolagen att erhålla bidrag från skogsodlingsanslaget skall leda till ett snabbt igångsättande av så omfattande skogsvårdsarbeten speciellt i Norrland, att lättnad kommer att ernås i den arbetslöshet därstädes, som orsakats av avverkningarnas minskande under depressionstiden.

Vi få därför hemställa,

att riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i grunderna för utgående av statsbidrag från statens skogsodlingsanslag, att även aktiebolag må kunna erhålla sådant bidrag.

Stockholm den 21 januari 1931.

<i>Arvid Lindman.</i>	<i>P. Nilsson,</i>	<i>Nils V. Sandström</i>
	Bonarp.	i Nyland.
<i>Otto Järte.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>	<i>Gunnar Persson.</i>
<i>Martin Skoglund.</i>	<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Erik Nordkvist.</i>
<i>Edvin Leffler.</i>	<i>G. A. Björkman.</i>	<i>N. E. Nilsson.</i>
<i>Carl Arv. Anderson.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>Ernst Aronson.</i>
<i>Edvard Lithander.</i>	<i>S. P. Hollertz.</i>	<i>H. Lundström.</i>
<i>Nils Holmström.</i>	<i>Birger Christenson.</i>	<i>Erik Laurén.</i>
<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>Swen Persson.</i>
<i>Harry Weibull.</i>	<i>Fredrik Sandwall.</i>	<i>Birger Petersson.</i>
	<i>Gustaf Olson,</i>	
	Torsby.	